

Wniosek dotyczący nadania Profesorowi Fransowi Willekensowi tytułu doktora honoris causa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Zwracamy się z prośbą o uhonorowanie Profesora Fransa Willekensa tytułem doktora honoris causa Szkoły Głównej Handlowej, przedstawiając poniżej jej uzasadnienie.

Frans Willekens jest emerytowanym profesorem University of Groningen, the Netherlands, gdzie pracował od 1989 r. Założył tam Population Research Centre, jednostkę prowadzącą badania procesów ludnościowych i jednocześnie oferującą międzynarodowy program kształcenia z demografii na poziomie magisterskim i doktorskim. Wcześniej w latach 1980–1993 był wicedyrektorem Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute (NIDI), czołowego instytutu demograficznego w Europie, a następnie w latach 2003–2011 jego dyrektorem do osiągnięcia wieku emerytalnego (65 lat). Po osiągnięciu wieku emerytalnego nadal był czynny zawodowo – w latach 2013–2016 kierował w Max Planck Institute for Demographic Research zespołem badawczym, który zajmował się migracjami międzynarodowymi (Research Group on International Migration) i pełnił funkcję koordynatora badań w Instytucie (2014–2016). Jest członkiem honorowym w NIDI oraz członkiem Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW). W 2011 r. został uhonorowany królewskim odznaczeniem „Officer in the Order of Orange-Nassau”.

We wczesnych etapach swojej biografii zawodowej Frans Willekens był zatrudniony w Technological Institute, Northwestern University, USA, pracując u prof. Andreia Rogersa, któremu zawdzięczamy rozwój modelowania procesów ludnościowych (w tym modeli wielostanowych) (1973–1975). Następnie prowadził badania w zespole prof. A. Rogersa w International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA), Laxenburg (1975–1978). Prof. A. Rogers był promotorem jego pracy doktorskiej „Analytics od regional population distribution policy”, obronionej w 1976 r. Wiedzę zdobytą tam wykorzystał w kierowaniu badaniami w zakresie planowania rozwoju regionalnego i rozwoju miast w instytucie ‘Mens en Ruimte’ oraz European Research Institute for Regional and Urban Planning w Brukseli (1978–1980). Profesor Frans Willekens wykazywał wielostronne zainteresowania już w czasie studiów – studiował ekonomię i socjologię na University of Leuven, a magisterium ukończył na kierunku ‘Agricultural Engineering’ w tym uniwersytecie, specjalność ‘Tropical Agriculture’.

Profesor Frans Willekens jest wybitnym uczonym, którego prace naukowe wpłynęły na rozwój zarówno narzędzi analitycznych w badaniach procesów ludnościowych jak i reorientacji perspektywy badawczej, co łącznie wpłynęło na zakres problemów podejmowanych w tych badaniach. Główne obszary zainteresowań Profesora dotyczą modelowania demograficznego i prognozowania, w tym modeli wielostanowych dynamiki ludności oraz analizy historii zdarzeń, modeli symulacyjnych, a także badań migracji międzynarodowych. Jego prace dotyczące modeli wielostanowych, w tym modeli wieloregionalnych, stanowiły podwaliny rozwoju modeli demografii wielostanowej. Był także pionierem szacowania parametrów modeli demograficznych na podstawie niepełnych danych oraz formułowania modeli projekcyjnych, które łączą perspektywę indywidualną ze skalą makro. Monografia „*Spatial*

Population Analysis: Methods and Computer Programs” (1978), którą napisał razem z Andreiem Rogersem, jest uznawana za przełomowe dzieło w rozwoju modeli wielostanowych. Podobnie postrzegane są jego artykuły „*Multistate demography*” (2003) and „*Biographic forecasting: Bridging the micro-macro gap in population forecasting*” (2005). Współczesne modele migracyjne korzystają z ujęć zaproponowanych w jego publikacjach, a jego wskazania dotyczące monitorowania migracji zagranicznych w Europie formułowane ponad 20 lat temu pozostają aktualne („*Monitoring international migration in Europe. Towards a statistical data base combining data from different sources*”, 1994). Nic zatem dziwnego, że Profesor jest zapraszany jako ekspert przez instytucje zajmujące się migracjami (Eurostat, Global Migration Data Analysis Centre – International Organisation of Migration).

Profesor był jednym z prekursorów stosowania perspektywy przebiegu życia (life-course perspective) w badaniach procesów ludnościowych w celu zrozumienia zachowań demograficznych – „*The life course: models and analysis*” (1999). Jego wpływ na zmianę paradygmatu badań demograficznych określaną jako ‘przejście od badań struktur do badań procesów’ jest niepodważalny. W swych pracach podkreśla stale znaczenie stosowania właściwych technik statystycznych w celu estymacji współczynników demograficznych – „*Chronological objects in demographic research*” (2013).

Od 1978 roku nieustannie tworzył różne programy obliczeniowe, które niewątpliwie przyczyniły się do wzrostu zainteresowania ujęciami modelowymi – ostatni pakiet komputerowy „Biograph”, powstały w 2011 r. i stale udoskonalany (kolejne wersje z lat 2012, 2013, 2016) służy estymacji współczynników przejścia między stanami i innymi wskaźnikami stosowanymi w analizach modelowych przebiegu życia. Profesor kieruje panelem „Microsimulation and Agent-based Modeling”, powołanym przez International Union for the Scientific Study of Population (2015–2018).

Inną cechą wyróżniającą aktywność naukową Profesora Fransa Willekensa jest promowanie interdyscyplinarnego podejścia do badań procesów ludnościowych. Sam współpracował z naukowcami reprezentującymi różne dyscypliny czy grupy dyscyplin (geografia, urbanistyka, nauki ekonomiczne, socjologia, psychologia, nauki o życiu) oraz wpływał na rozwój takiej współpracy, pełniąc funkcje kierownicze w wiodących jednostkach naukowych oraz będąc członkiem różnych ciał doradczych.

Dorobek naukowy Profesora Fransa Willekensa jest imponujący nie tylko ze względu na rangę i sposób podejmowania problemów naukowych. Jest on także imponujący ilościowo: dorobek publikacyjny obejmuje 225 pozycji, przy czym są to: 5 książek, 61 artykułów, 76 rozdziałów w książkach, 18 raportów na zaproszenie dotyczących polityki naukowej, pozostałe 65 publikacji to raporty z badań. Jest także współredaktorem dwóch książek, syntetyzujących dorobek badawczy w wybranych obszarach: „*The Science of Choice*” (2017), „*Interdisciplinary Research on Healthy Ageing in China*” (2016) oraz zbioru „*Special Collection of Demographic Research*” pod tytułem „*Multistate Event History Analysis*” (2014).

Profesor jest jednym z redaktorów czasopisma *Population Studies*, będącego w pierwszej dziesiątce czasopism demograficznych na świecie, jest członkiem komitetu redakcyjnego *European Journal of Population* oraz *China Population and Development Studies*.

Jego pasją działania na rzecz rozwoju badań nad procesami ludnościowymi przejawia się nie tylko poprzez własną aktywność badawczą, ale także poprzez kształcenie, przy czym nie ogranicza się do Europy. Oprócz regularnych wykładów prowadzonych na studiach magisterskich i doktoranckich na różnych uczelniach (University of Groningen, Utrecht University, Interuniversity Programme in Demography, Brussels) z przedmiotów świadczących o jego głębokiej znajomości demografii i jej powiązań z innymi dyscyplinami (Introduction to stochastic processes for agent-based modeling and simulation; Population Geography, Migration, Population and Planning, Social Demography, Statistical Demography, Life History Analysis, Multistate Demography, Business Demography, Model Specification in Demography, Multiregional Demography), wygłaszał też liczne wykłady na zaproszenie uniwersytetów z całego świata (w tym z Chin, Korei Płn., Indii, Pakistanu, czy Meksyku) oraz prowadził seminaria szkoleniowe/kursy pod auspicjami organizacji międzynarodowych (UNFPA, IIASA). Jest promotorem 39 prac doktorskich, przygotowanych przez doktorantów z całego świata.

Profesorowi zawdzięczamy fundamentalną zmianę w kształceniu demografów w Europie. Kierował przez wiele lat (2003–2016) grupą demografów, powołaną przez European Association of Population Studies, która zajmowała się kształceniem specjalistów z demografii na poziomie magisterskim i doktoranckim w Europie (Committee on Education). Był inicjatorem utworzenia European Doctoral School of Demography w 2005 roku i kieruje Radą Naukową tej szkoły. Szkoła ta nie tylko przyczyniła się do ujednoczenia standardów kształcenia i podniesienia jakości kształcenia młodych badaczy procesów ludnościowych z uniwersytetów i instytutów naukowych krajów europejskich. Rośnie też zainteresowanie tym kształceniem wśród młodych naukowców spoza Europy. To dzięki autorytetowi i aktywności Fransa Willekensa przedsięwzięcie to uzyskało wsparcie od 11 uniwersytetów (Groningen, Lund, Rome, Rostock, Tallinn, SGH, London School of Economics, London School of Hygiene and Tropical Medicine, Université catholique de Louvain-la-Neuve, University of Southampton, University of Southern Denmark) oraz 5 instytutów badawczych w Europie (CED, INED, MPIDR, NIDI, VID).

Frans Willekens nieustrudzenie działał na rzecz integracji środowiska demograficznego w Europie, nie tylko pełniąc funkcje kierownicze, ale także będąc czynnym członkiem międzynarodowych stowarzyszeń demograficznych (EAPS, IUSSP). Ukoronowaniem tych działań było powołanie w czerwcu 2009 r. Population Europe – European Population Partnership, instytucji zajmującej się integracją badań demograficznych w Europie oraz ich upowszechnianiem. Był współzałożycielem tej instytucji powstałej jako sieci 20 jednostek prowadzących badania procesów ludnościowych, do której ISiD należy od początku. Wraz z profesorem Graciellą Caselli oraz Jimem Vaupellem tworzą Board of Trustees, najwyższe forum decyzyjne. Obecnie liczba instytutów badawczych z różnych krajów europejskich tworzących Population Europe wzrosła do 38, a pozycja tego forum stale się umacnia.

Kontakty Fransa Willekensa z demografami polskimi nawiązane zostały w latach 1980-tych. Profesor Jerzy Z. Holzer uczestniczył aktywnie w utworzeniu w 1983 r. European Association for Population Studies (EAPS), a Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute (NIDI) w Hadze oferował młodym demografom stypendia na pobyty naukowe. W tych latach także w polskim środowisku rosło zainteresowanie modelowaniem demograficznym, w tym modelami prognostycznymi. Bezpośrednie kontakty ISiD z Profesorem Fransem Willekenssem zacieśniły się dzięki jego pobytom jako wykładowcy w ramach organizowanego kilkakrotnie

przez ISiD „International Training Workshop on the Use of Population Projections for Socio-Economic Planning”, programu United Nations Fund for Population Activities skierowanego do uczestników z krajów rozwijających się. Frans interesował się nie tylko badaniami prowadzonymi w Instytucie, prowadząc długie dysputy i służąc radą w naszych rozterkach naukowych, ale także życzliwie wspierał naszą obecność w środowisku międzynarodowym. Np. zaproponował wydanie pracy habilitacyjnej profesor Janiny Jóźwiak („Matematyczne modele ludności”, 1985, Monografie i Opracowania nr 176, SGPiS) w NIDI. W 1992 r. ukazała się w NIDI monografia „Mathematical Models of Population”, powstała na podstawie habilitacji. Lata 1990-te przyniosły oprócz tradycyjnej współpracy naukowej nowe formy kontaktów zarówno poprzez EAPS i współpracę związaną z regularnymi konferencjami ludnościowymi (dwie były zorganizowane w Polsce – 1997 i 2003), a także z Population Research Centre na uniwersytecie w Groningen. W tym okresie przebudowy systemu szkolnictwa wyższego nasze dyskusje dotyczyły także funkcjonowania uniwersytetów i organizacji badań. Był dla nas źródłem wiedzy o najlepszych wzorcach zarządzania nauką. Z kolei następną dekadą to przede wszystkim współpraca dotycząca kształcenia demografów, choć nadal utrzymywaliśmy kontakty naukowe. ISiD brał udział w tworzeniu European Doctoral School of Demography w 2005 roku, nad którą do dziś ‘czuwa’ profesor Frans Willekens, i jest trwale zaangażowany w jej funkcjonowanie. SGH prowadziła dwie edycje tego programu doktorskiego w latach 2013–2015. Młodzi badacze z SGH i innych uczelni ukończyli ten program doktorancki w trakcie prac nad swoim przewodem doktorskim. Ponadto doktoranci specjalizujący się w prognozowaniu demograficznym z ISiD nadal korzystali z możliwości konsultowania swych prac z Profesorem i jego współpracownikami. W 2015 r. Profesor przyjął zaproszenie KND PAN, by wygłosić referat plenarny na konferencji młodych demografów w Poznaniu i uczestniczyć w dyskusjach nad ich prezentacjami.

Dzięki tej współpracy ze środowiskiem międzynarodowym, w którym Profesor Frans Willekens odgrywa tak znaczącą rolę, badania procesów ludnościowych są bardzo istotnym elementem aktywności naukowej SGH. Integracja i wzajemne wspieranie demografii i ekonomii wydaje się ważną cechą naszych badań, szczególnie w czasach istotnych zmian ludnościowych, które wpływają na funkcjonowanie gospodarek i społeczeństw w XXI wieku silniej, a na pewno inaczej niż miało to miejsce w przeszłości. Profesor Frans Willekens wspierał nasze wysiłki budowania w SGH silnej demografii i zespołu, który teraz wspiera zintegrowany rozwój nauk ekonomicznych.

W 2014 r. Profesor Frans Willekens otrzymał nagrodę ‘EAPS Award for Population Studies’, przyznawaną *„for groundbreaking original contributions to the study of population with far reaching implications for the discipline and our understanding of population dynamics and their consequences”*. W laudacji nazwano Profesora *„an inquisitive, open, supportive, creatively pragmatic, unassuming, problem-solving, productive and immensely hospitable scholar, teacher and research administrator. He has made seminal research contributions to multistate modeling including multiregional demography: he has pioneered mathematical models, methods of parameter estimation from incomplete or defective data, and strategies for forecasting”*.

W uznaniu osiągnięć naukowych Profesora Fransa Willekensa oraz jego wkładu w rozwój i wzmocnienie demografii w Europie, a także jego zasług dla rozwoju demografii w Polsce,

w tym wspieranie silnej pozycji ISiD SGH na forum międzynarodowym, a także integrację środowiska demografów w Europie, wnosimy o nadanie mu tytułu doktora honoris causa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Prof. Irena E. Kotowska

Prof. Marek Góra

Prof. Tomasz Szapiro